

44. Til anvendelse af militære magtmidler i sådanne tilfælde vil det formentlig være rimeligt at kræve rigsdagens samtykke, og da det her forudsættes, at Danmark ikke selv direkte angribes, vil indhentelsen af sådant samtykke næppe være praktisk umuligt. Danmarks internationale forpligtelser forudsætter ikke, at danske militære styrker automatisk skal træde i aktion som følge af et angreb på en fremmed stat. Atlanterhavstraktatens art. 5 foreskriver, at hver af traktatens parter selv skønner over, om den vil anvende væbnet magt som bistand til en angreben part, og ifølge FN's sikkerhedssystem, være sig i dets oprindeligt forudsatte skikkelse eller efter resolutionen af 3. november 1950 om fælles fredsaktion, er der ejheller nogen pligt til automatisk at bringe militære tvangsmidler til anvendelse mod en angriber. Det ville derfor være fuldt foreneligt med Danmarks internationale forpligtelser og med de krav, som en effektiv parlamentarisk kontrol på dette område stiller, at udforme en regel som følger:

„Bortset fra tilfælde af forsvar mod et angreb på riget kan Kongen ikke uden rigsdagens samtykke iværksætte militære tvangsmidler mod nogen fremmed stat“.

45. Ved vurderingen af en sådan formulering bør man imidlertid have i erindring, at der findes internationale bistandsaftaler af mere vidtrækkende karakter end de aftaler, Danmark er part i. En ubetinget pligt til under alle omstændigheder at yde en angreben part bistand er hjemlet f. eks. ved Bruxelles-traktaten af 17. marts 1948 mellem Storbritannien, Frankrig og de tre Benelux-lande, og vil formentlig også blive en bestanddel af aftalerne om det europæiske forsvarsfællesskab (Pleven-planen). Den ovenfor foreslåede formel vil vel ikke udelukke Danmark fra, hvis omstændighederne skulle gøre det ønskeligt, at påtage sig en lignende forpligtelse, men vil kunne vanskeliggøre dens opfyldelse, forsåvidt som indhentelsen af rigsdagens samtykke først kan opnås på et senere tidspunkt, end bistandsforpligtelsen forudsætter. Med henblik på forpligtelser af denne art, specielt Bruxelles-traktaten, er der ved den ovenfor omtalte hollandske grundlovsændring foreslået indsat følgende bestemmelse som art. 59:

„Kongen kan ikke erklære Kongeriget i krig med en anden magt uden efter forudgående samtykke af General-Staterne. Sådant samtykke kræves dog ikke, når Kongeriget angribes af en anden magt eller kommer i krig som følge af opfyldelsen af dets internationale forpligtelser.“

Bortset fra at denne regel tager sit udgangspunkt i det formelle begreb krigserklæring, ikke det reelle kriterium om hollandske styrker træder i aktion, kunne den tanke, som udtrykkes i regelens sidste led, måske overføres til den danske grundlov, ved at der efter de ovenfor foreslåede ord: „Bortset fra tilfælde af forsvar mod et angreb på riget“ indføjedes:

„og tilfælde, hvor riget inddrages i fjendtligheder i medfør af en tidligere indgået international forpligtelse“.

IV. Rigsdagens kontrol med udenrigspolitiske beslutninger, der ikke er folkeretligt forpligtende.

46. De hidtil formulerede forslag forudsætter, at rigsdagens kontrol udøves på det forholdsvis sene stadium af en sags forløb, hvor der bliver tale om at påføre landet bindende forpligtelser. Fra et formelt synspunkt er rigsdagens indgriben på dette sene tidspunkt